



Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO



Suomen valtuuskunta Kristianstadissa pohjustamassa muiden pohjoismaiden kanssa syksyn yleiskokousta. Kuva: Henna Virkkunen



YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti Unescon tehtävänä on ”myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla”. Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu syksyllä 2019 pidetyn, 40. yleiskokouksen jälkeen 193 jäsenmaata ja 11 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toimeenpanon seurannasta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto. Suomi valittiin 39. yleiskokouksessa hallintoneuvostoon nelivuotiskaudelle, joka päättyi marraskuussa 2021.

Järjestön toimialoja ovat kasvat- ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukenaan. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja siten toimikunta tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-,

tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa sekä toisaalta vahvistaa Unesco-tuntemusta Suomessa. Toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Suomen Unesco-toimikunta	3
3. Toiminta.....	5
KOULUTUS	11
KULTTUURI.....	14
TIEDE.....	16
VIESTINTÄ	17
4. Hyödyllistä tietoa Unescosta	18

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

1. Johdanto

Joulukuussa 2018 nimitettiin uusi toimikunta nelivuotiskaudelle (2019–2022). Puheenjohtajaksi valittiin Euroopan parlamentin jäsen Henna **Virkkunen**. Toimikunta kokoontui kertomusvuoden 2019 aikana viisi kertaa.

Suomi valittiin syksyllä 2017 Unescon hallintoneuvostoon kaudeksi 2018–2021. Toimikunta osallistui vuoden 2019 aikana Unescon hallintoneuvoston kevään ja syksyn istuntojen sekä syksyn yleiskokouksen valmisteluun ja seurasi tehtyjen päätösten toimeenpanoa. Toimikunnan edustajat osallistuivat myös hallintoneuvoston ja yleiskokouksen istuntoihin.

Tärkeimpiä asioita:

- Yhdysvaltojen ja Israelin ero järjestöstä astui voimaan. Toimintaympäristöä leimaa poliittisten valtasuhteiden muutos, multilateralismin murros, EU:n asema sekä Lähi-idän tilanne. EU-koordinaatio vahvistui kuluvana vuonna.
- Unescon ohjelmat ovat politisoituneet, esimerkiksi historiallisia dokumentteja luetteloivan Maailman muisti -ohjelman uudistaminen jatkui tahmeasti.
- Pääsihteeri Antonio Guterresin YK-reformi ja kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda2030) vaikuttavat kaikkialla YK:ssa.
- Suomen Unesco-suurlähettiläs Pekka Puustisen kausi Pariisissa päättyi vuoden 2018 lopussa ja hänen seuraajakseen nimitettiin ulkoasiainneuvos Tuomas Tapio.
- Yleiskokouksen 40. istunto järjestettiin marraskuussa 2019. Yleiskokous oli istuvan pääjohtajan Audrey Azoulayn ensimmäinen.
- Unescon pääjohtajaan käynnistämä, koko järjestön toiminnan tehostamiseen pyrkivä reformi, ns. strateginen transformaatio jatkui.

2. Suomen Unesco-toimikunta

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita veloitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 199 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostaa koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoa-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan, ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoa-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon yleisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriöön erityisesti.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta vuonna 2002 annetun asetuksen (toimintakertomuksen liitteenä) toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2019–2022 on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä 7.2.2019. Toimikunta kokoontui vuoden 2019 aikana viisi kertaa: 6.3., 13.5., 26.8., 8.11. ja 17.12.

Puheenjohtaja

Euroopan parlamentin jäsen Henna Virkkunen

Jäsenet

professori Maija Aksela, Helsingin yliopisto

ylivohtaja Elina Anttila, Suomen kansallismuseo

johtaja Veera Heinonen, viestintä- ja yhteistyösuhteet, Sitra

kirjailija Juha Itkonen

filosofian maisteri Leif Jakobsson

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja Tommi Laitio, Helsingin kaupunki

asiantuntija Joel Linnainmäki, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry (11.11.2019 asti)

vastaava päätoimittaja Kaius Niemi, Helsingin Sanomat

johtaja Sirpa Rautio, Ihmisoikeuskeskus

asiantuntija Janika Takatalo, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry (11.11.2019 alkaen)

akatemiasihtööri Päivi Tikka, Suomen Tiedeakatemit

opetusneuvos Kristiina Volmari, Opetushallitus

Ulkoministeriön edustajana toimikunnan kokouksiin osallistui vastuuvirkamies Laura Kaltiainen YK- ja yleisten globaaliasioiden yksiköstä. Toimikunnan asiantuntijoina kokouksiin osallistui Arkistolaitoksen pääjohtaja Jussi **Nuorteva**, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihtööri Reetta **Kettunen**, Suomen YK-liitto ry:n toiminnanjohtaja Helena **Laukko** ja Suomen kirjastoseura ry:n toiminnanjohtaja Rauha **Maarno**.

Toimikunnan sihteeristötehtävistä vastasi opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö, pääsihteerinä toimii kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström**. Muut toimikunnan sihteeristötehtäviä ja Unesco-asioita hoitavat virkamiehet kansainvälisten asiain sihteeristössä olivat vuonna 2019 erityisasiantuntija Hannu **Vainonen**, suunnittelija Kati **Anttalainen** ja kansainvälisen vaihdon sihtööri Anna **Kaikkonen**. Toimikunnan sihteerinä toimi toimittaja ja opiskelija Elli **Harju**.

3. Toiminta

Unescon hallintoneuvoston 206. ja 207. istunnot

Suomi valittiin marraskuussa 2017 Unescon hallintoneuvostoon nelivuotiselle kaudelle. Hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksessa Suomi valittiin jäseneksi Unescon yleissopimuksia ja suosituksia seuraavan CR-komiteaan (Committee on Conventions and Recommendations) ja kansalaisyhteiskuntakumppanuuksia käsittelevään NGP-komiteaan (Committee on Non-Governmental Partners). Vuonna 2019 Suomi osallistui kevään ja syksyn hallintoneuvoston istuntoihin. Läntisestä vaaliryhmästä hallintoneuvostossa olivat Suomen lisäksi Portugali ja Turkki vuoteen 2021 sekä Yhdysvallat, Iso-Britannia, Ranska, Kreikka, Italia ja Espanja vuoteen 2019.

Hallintoneuvoston 206. istunto järjestettiin järjestön päämajassa Pariisissa 3.-17.4. Hallintoneuvoston istuntoja valmisteleva Preparatory Group kokoontui 19.-20.3.

Keväällä järjestetyssä 206. istunnossa tärkeimmiksi asioiksi nousivat uuden budjetin valmistelu, MOPAN-arviointi (Multilateral Organisation Performance Assessment Network), järjestön toimintatapojen uudistamiseen tähtäävä strateginen transformaatio, ihmisoikeusperustaisuus, sananvapaus ja toimittajien turvallisuus, Unescon kumppanuusstrategia sekä Unescon nuorisostrategia. Lisäksi keskusteltiin avoimesta tieteestä ja tekoälyn eettisestä ulottuvuudesta.

Istuntoa leimasi se, että Yhdysvallat ja Israel olivat eronneet järjestöstä vuoden 2018 lopussa. Kuten muissakin kansainvälisissä järjestöissä, myös Unescossa on vahvistunut keskustelun politisoituminen. Ihmisoikeus- ja ilmaisunvapausnäkömyksiä haastetaan yhä enemmän. Suomen tavoitteena on ollut välttää politisoitumista ja keskittyä järjestössä sisältöasioihin. EU-koordinaatiossa tehtiin vuoden aikana paljon yhteistyötä.

Syksyllä 207. hallintoneuvoston istunnossa keskityttiin lähestyvän Unescon yleiskokouksen valmisteluun. Osana hallintoneuvoston istuntoa kokoontui 11.10. Unescon NGP-komitea.

Unescon 40. yleiskokouksen istunto

Pariisissa järjestettiin 12.-27.11. Unescon yleiskokouksen 40. istunto. Suomen valtuuskuntaa johti opetusministeri Li **Andersson**. Suomen pääpuheenvuorossa opetusministeri korosti ihmisoikeuksien, etenkin sananvapauden ja lehdistönvapauden merkitystä sekä Unescon asemaa monenkeskisen yhteistyön sekä kestävän kehityksen Agendan 2030:n toteuttajana.

Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna **Kosonen** edusti Suomea 19.11. kulttuuriministereiden foorumissa, joka järjestettiin yleiskokouksen yhteydessä. Foorumi keräsi ennätyksellisen ministeritason osallistumisen yli 120 maasta. Foorumin tavoitteena oli keskustella siitä, miten Agenda 2030 tavoitteita voidaan saavuttaa kulttuuripolitiikan keinoin.

Suomi valittiin yleiskokouksessa hallitustenvälisen International Programme for Development of Communication –ohjelman (IPDC) neuvoston jäseneksi jatkokaudelle 2020-2023. Unesco julkaisi yleiskokouksen yhteydessä uuden toimittajille kohdistetun käsikirjan naisiin kohdistuvasta väkivallasta ("Reporting on violence against women and girls: a handbook for journalists").

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371524?locale=en>

Suomi järjesti yleiskokouksen yhteydessä yhdessä Unescon sekä Intian kanssa lukutaitoon (ml. "pelilukutaito") kytkeytyvän korkean tason sivutapahtuman 14.11. Suomen pääpuhujana oli opetusministeri Andersson. Tapahtuman yhteydessä lanseerattiin Unescon Intiassa (New Delhi) toimivan, rauhankasvatukseen keskittyvän instituutin (Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainable Development) laatima "industry guidelines for gaming-based learning" -julkaisu. Sivutapahtuman yhteydessä oli 14.-19.11. näyttely, johon oli kutsuttu myös suomalaisia peliyrityksiä.

Yleiskokouksen aikana 15.-16.11. järjestettiin kansallisten Unesco-toimikuntien kansainvälinen tapaaminen, johon opetus- ja kulttuuriministeriön Suomen Unesco-toimikunnan sihteeristöstä osallistuivat pääsihteeri ja kulttuuriasianneuvos Zabrina **Holmström**, erityisasiantuntija Hannun **Vainonen** ja suunnittelija Kati **Anttalainen**. Toimikuntien kokoukset toimivat tiedonvaihdon areenoina, koskien etenkin toimikuntien toiminnan kehittämistä ja yhteistyötä Unescon kanssa.

Toimikunnasta valtuuskuntaan kuuluivat jäsenet Juha **Itkonen**, Leif **Jakobsson**, Elina **Anttila**, Päivi **Tikka** ja Kristiina **Volmari**. Valtuuskuntaan kuuluivat myös toimikunnan asiantuntija Jussi **Nuorteva** ja Allianssin nimeämä nuorisoedustaja Adina **Nivukoski**

Merkittävimpinä asiakohtinaan, ja joita myös Suomi osaltaan tuki, **yleiskokous päätti:**

- Hyväksyä järjestön **ohjelman ja budjetin kaudelle 2020-2021**. Sääntömääräinen budjettikatto hyväksyttiin korkeimman vaihtoehdon mukaisena eli 3%:n lisäyksellä, yht. 534,6 MUSD (vuoden 2019 ensimmäisen vuosipuoliskon vapaaehtoisrahoitus kasvoi samalla 41%:lla, yht. 161 MUSD).
- Aloittaa järjestön **keskipitkän aikavälin strategian 2021-2029 valmistelun**. Prosessi on keskeinen, sillä se määrää Unescon suunnan viimeisellä vuosikymmenellä kohti YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 tavoitteita. Unesco poikkileikkaavien prioriteettien, Afrikka ja sukupuolten tasa-arvo, rinnalle esitettiin nostettavan myös pienet kehittyvät saarivaltiot (SIDS) sekä nuoret. Monet korostivat Suomen tavoin multilateralismin merkitystä, toiminnan ihmisoikeusperustaisuutta, kansalaisyhteiskunnan roolia ja kumppanuuksia. Toisaalta korostettiin myös Unescon toiminnan hallitustenvälistä luonnetta.
- **Järjestön uudistamisprosessi**, strateginen transformaatio, sai laajaa tukea. Prosessin tukena toimiva **korkean tason asiantuntijatyöryhmä, Reflection Group**, jossa Suomesta mukana **Linda Liukas**, kokoontui 12.-13.11. Tarkasteltiin lisäksi hallinnon kehittämistyöryhmän suosituksia.

- Hyväksyä **Lähi-itää koskevatien asiakohdat** konsensuksella. Pääjohtaja Azoulay on käyttänyt henkilökohtaista vaikutusvaltaansa poliittisesti sensitiivisten asiakohtien käsittelyn pohjustamiseen.
- Yleiskokouksen käsittelyssä oli kolme **muutosesitystä järjestön peruskirjaan**, koskien 1) hallintoneuvostokausien rajaamista siten, että kahden peräkkäisen kauden jälkeen jäsenmaa saisi asettua uudelleen ehdolle vasta kahden vuoden jälkeen (et. Filippiinien aloite). 2) pääjohtajan valintaa, jolla hallintoneuvosto veloitettaisiin tuomaan yleiskokouksen valittavaksi vähintään 2-3 ehdokasta nykyisen käytännöksi muodostuneen yhden sijaan (et. Qatarin aloite) sekä 3) maksamattomien jäsenmaksuosuuksien vaikutuksia äänestyksiin ja hallintoneuvostoehdokkuuteen (et. Ruotsin koordinoima aloite). Peruskirjaan tehtävät muutokset edellyttävät täysistunnossa 2/3 määräenemmistöä. Esityksistä viimeinen hyväksyttiin. Muiden osalta käsittelyä siirrettiin seuraavan yleiskokoukseen (2021).
- Hyväksyä **korkeakoulututkintojen tunnustamista koskevan globaalin yleissopimuksen**, jonka voimaan saattaminen edellyttää 20 maan ratifiointia. Yleiskokouksen yhteydessä 13.11. järjestettiin korkeakoulutukseen pureutuva erillinen ministeritason konferenssi, jossa uudelle yleissopimukselle annettiin laajapohjainen tuki. Globaalilla sopimuksella tuetaan alueellisia tunnustamissopimuksia. <https://en.unesco.org/news/unesco-adopts-first-united-nations-international-treaty-higher-education>
- Hyväksyä uuden **avoimia oppiresursseja koskevan suositus-instrumentin** (*Open Educational Resources, OER*), jonka toimeenpanosta jäsenmaiden on raportoitava ensimmäisen kerran vuonna 2023. <https://en.unesco.org/news/unesco-recommendation-open-educational-resources-oer>
- Hyväksyä **globaalin vision ja strategian lukutaidon edistämiseen**, jolla suunnataan Unescon toimia vastaamaan paremmin mm. aikuisten lukutaidottomuuden haasteeseen (yhä 750 miljoonaa aikuista ei osaa lukea), <https://en.unesco.org/news/unesco-adopts-new-strategy-youth-and-adult-literacy-2020-2025-support-member-states>.
- Hyväksyä **kestävää kehitystä edistävän koulutuksen kansainvälisen puitekehyksen "ESD for 2030 framework"**. Kehys korostaa koulutuksen merkitystä kaikkein Agenda 2030:n kehitystavoitteiden toteuttajana ja muutosten mahdollistajana. Kehys annetaan tiedoksi YK:n yleiskokoukselle.
- Aloittaa **tieteen avoimuutta** sekä **tekoälyn etiikkaa** koskevien normatiivisten suositusten valmistelun. Aloitteet katsottiin erittäin ajankohtaisiksi tieteen ja teknologian kehityksessä ja ne saivat jäsenmailta vankan tuen. Suositukset on määrä hyväksyä vuonna 2021 Unescon 41. yleiskokouksessa.
- <https://en.unesco.org/news/unesco-takes-lead-developing-new-global-standard-setting-instrument-open-science>
- <https://en.unesco.org/news/unesco-launches-study-artificial-intelligence-sustainable-development-igf-2019>

- Tehostaa vuodelta 1970 olevan **kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin ja viennin ehkäisyä** koskevan kansainvälisen sopimuksen tunnettavuutta ja toteutusta sopimuksen 50-juhlavuonna 2020. Pääjohtaja veloitettiin ottamaan aikaisempaa tiukemmin kantaa esiin nousseisiin tapauksiin anastetusta kulttuuriomaisuudesta. Päätöksellä heräteltiin myös ajatusta mahdollisen normatiivisen instrumentin valmistelusta liittyen antiikkikaupan toimintaan.
- Yleiskokous äänesti **uudet jäsenet hallintoneuvostoon**. Läntisestä maaryhmästä valituiksi tulivat Alankomaat, Saksa, ja Sveitsi, sekä uudelle kaudelle valitut Espanja, Italia ja Ranska. Itäisestä ryhmästä Liettuan ja Slovenian tilalle valittiin Puola ja Unkari.



Unesco-asioista vastaavat ministerit toimivat yleiskokouksen pohjoismaisen vastaanoton ehtoisina emäntinä ja isäntinä. Kuva: OKM/Hannu Vainonen

Strateginen transformaatio Unescossa

Pääjohtaja Audrey **Azoulay** esitteli keväällä 2018 suunnitelman Unescon strategiseksi transformaatioksi, jonka tavoitteena on tehdä Unescosta tehokkaampi ja vaikuttavampi. Toimikunta on edelleen seurannut tarkasti prosessin etenemistä ja korostanut Suomen tavoitetta kehittää vahva, vaikuttava ja vakuuttava Unesco, jonka toiminta tukee täysmääräisesti YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 toimeenpanoa.

Unescossa oli vuoden 2019 aikana myönteinen ja uudistuva vire. Hallintoneuvoston 206. istunnossa käsiteltiin MOPANin arviota Unescosta. Arviossa todettiin, että Unescon tekemät asiat ovat linjassa YK:n universaalien kestävän kehityksen 2030 Agendan tavoitteiden kanssa ja järjestö kulkee siten oikeaan suuntaan, niin ohjelmatyössä kuin budjetin osalta. Tärkeinä kehittämiskohteina MOPANista nousi esiin, että järjestön pitäisi pystyä priorisoimaan toimintaansa paremmin, ja sen maailmanlaajuista kenttäverkostoa tulisi rationalisoida. MOPAN-arvio antoi sihteeristölle mandaattia viedä Unescossa käynnissä olevaa transformaatiota eteenpäin.

Osana strategista transformaatiota lastenkirjailija ja ohjelmoija Linda **Liukas** valittiin Unescon pääjohtajan toimesta Unescon High Level Reflection Group -asiantuntijatyöryhmän jäseneksi. Tehtävään valitut asiantuntijat konsultoivat pääjohtaja **Azoulayta** globaaleista trendeistä ja haasteista. Työryhmän tavoitteena on pohtia kasvatukseen, tieteeseen, kulttuuriin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä ja megatrendejä, jotta UNESCO pystyisi vastaamaan niihin entistä tehokkaammin ja strategisemmin tulevaisuuden ohjelmissaan sekä kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toteutuksessa. Ryhmän erityisessä fokuksessa on Unescon keskipitkän aikavälin strategian (2022-2029) sisällön valmistelu.

Pohjoismainen Unesco-yhteistyö

Vuonna 2019 Suomi koordinoi pohjoismaista yhteistyötä ja järjesti Pariisissa kuukausittain kokouksia Pohjoismaiden delegaatioiden kesken sekä videokokouksia pääkaupunkien kesken. Pohjoismainen hallintoneuvoston istuntoja valmisteleva koordinaatiokokous pidettiin Helsingissä 28.3.

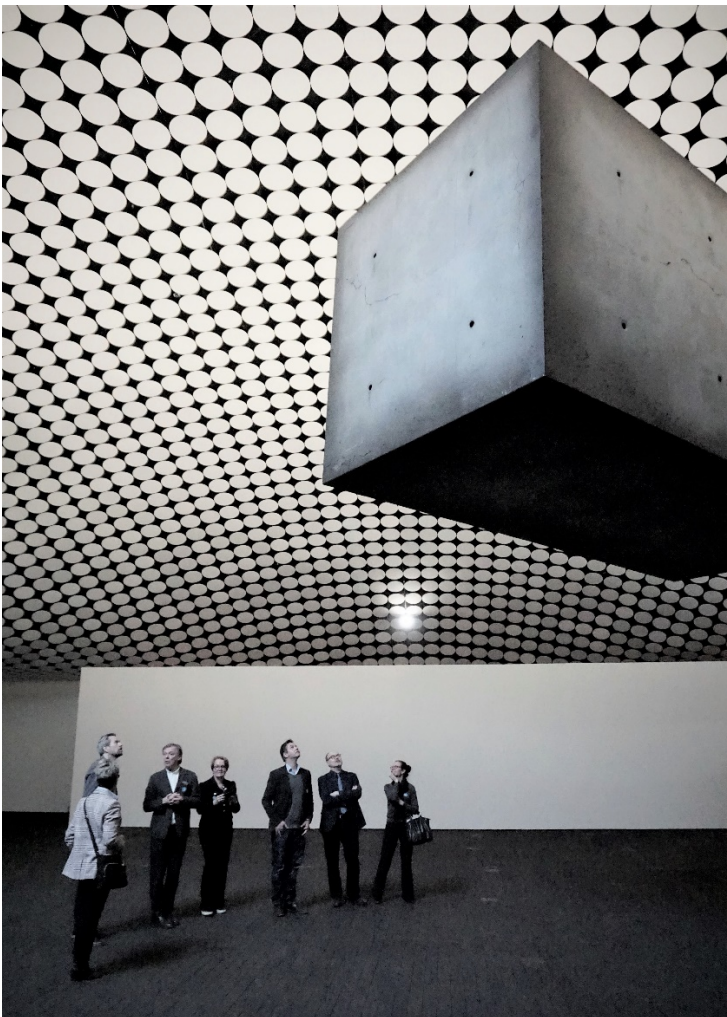
Myös yleiskokouksen pohjoismaiset kokoukset järjestettiin Suomen johdolla. Pohjoismaat kokoontuivat myös ohjelmakomissioittain: Suomi isännöi taloushallinnollisen sekä molemmat tiedekomissioihin liittyvät valmistelukokoukset, Ruotsi viestintäkomission, Norja koulutuskomission ja Tanska sekä Islanti kulttuurikomission valmistelukokoukset.

Pohjoismaiden ministereiden epävirallinen tapaaminen järjestettiin yleiskokouksen yhteydessä 14.11. ennen siirtymistä maiden perinteisesti yhteisesti isännöimälle vastaanotolle. Vastaanotto, jossa Unescon pääjohtaja Azoulay puhui Islannin hallintoneuvostoehdokkuutta tukien, oli noin 500 vieraan kera jälleen eräs suosituimmista vastaanotoista.

Vuotuinen pohjoismainen laajapohjainen Unesco-asioiden koordinaatiokokous järjestettiin pohjoismaisen rotaation mukaisesti Ruotsin Kristianstadissa 2.-4.9. Kokouksen päätarkoituksena oli Unescon yleiskokoukseen valmistautuminen. Suomi raportoi kokouksessa hallintoneuvostotyöstä ja johti tiedeasioista sekä taloushallinnosta käytyä keskustelua. Mukana opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoministeriön Unesco-asioista vastaavien keskeisten virkamiesten ohella olivat toimikunnan puheenjohtaja Henna **Virkkunen**, jäsenet Maija **Aksela**, Elina **Anttila**, Juha **Itkonen**, Leif **Jakobsson**, Tommi **Laitio**, Päivi **Tikka** ja Kristiina **Volmari**. Lisäksi osallistuvat toimikunnan asiantuntija Jussi **Nuorteva**, Allianssin nimeämä nuorisoadustaja Adina **Nivukoski**, Viveka **Löndahl** Ahvenanmaan maakunnan hallituksesta ja Katja **Bonnevier** Saaristomeren UNESCO biosfäärialueelta.



Kokousosallistujat pääsivät tutustumaan läheisesti biosfäärialueen hoitoon kestävän kehityksen mukaisesti.
 Kuva: OKM/Hannu Vainonen



Pohjoismaiset Unesco-kollegat tutustumassa Amos Rexin Studio Drift näyttelyyn. Kuva: OKM/Anna Kaikkonen

KOULUTUS

High Level Political Forum ja SDG 4

YK:n kestävän kehityksen korkean tason foorumi HLPF (High Level Political Forum) järjestettiin New Yorkissa 9.-18.7. Vuosittain järjestettävän HLPF:n keskeinen tehtävä on kestävän kehityksen Agenda 2030 globaalien toimeenpanon seuranta ja arviointi. Tarkastelussa oli nyt ensimmäistä kertaa koulutuksen (SDG 4), työllisyyden (SDG 8), eriarvoisuuden vähentämisen (SDG 10), ilmaston (SDG 13) sekä oikeusvaltiokehityksen (SDG 16) tavoitteet.

Unescolla on globaali seuranta- ja koordinaatiovastuu koulutusta koskevan SDG4 -tavoitteentoteuttamisesta ja edistämisestä. Opetusministeri Li **Andersson** johti Suomen laaja-alaista valtuuskuntaa. Lisätietoja:

<https://en.unesco.org/themes/education2030-sdg4/hlpf-2019>

Lukutaito

YK:n kansainvälistä lukutaitopäivää vietettiin Suomessa ensimmäistä kertaa kaksiviikkoisessa Read Hour -kampanjassa. Kampanja huipentui 8.9. tunnin mittaiseen lukutapahtumaan. Lasten ja nuorten säätien ja media- ja viestintäalan yhteistyöprojektina suunnitellun ja toteutetun kampanjan suojelijana oli tasavallan presidentti Sauli **Niinistö**. Samana päivänä julkaistiin myös Unesco-toimikunnan puheenjohtajan, MEP Henna **Virkkusen** ja sivistysvaliokunnan puheenjohtajan Paula **Risikon** kirjoitus Turun Sanomissa lukutaidon kasvavasta merkityksestä.

<https://www.ts.fi/mielipiteet/lukijoilta/4690293/Lukijalta+Lukutaidon+merkitys+kasvaa++Suomen+turvattava+arvokas+paaomansa>

Unesco viimeisteli laajapohjaisten konsultaatioiden pohjalta globaalien lukutaidon vision ja strategian, jota käsiteltiin Unescon hallintoneuvostossa, ja joka hyväksyttiin yleiskokouksessa marraskuussa 2019.

Posti Oy hyväksyi Unesco-toimikunnan esityksen lukutaitoa ja lukemisen iloa juhlivasta postimerkistä. Aihe tullaan julkaisemaan pienoisarkkina, joka sisältää neljä erilaista postimerkkiä. Postimerkin julkaisu on tarkoitettu ajoittamaan kansainvälisen lukutaidon päivän 8.9. yhteyteen (*International Literacy Day*) vuonna 2020, joka on myös Unescon 75-merkkivuosi.

Muita koulutusaiheisia tapahtumia

Unescon mobiilioppimisen viikkoa vietettiin 4.-8.3. Unescon päämajassa Pariisissa, tekoälyyn keskittyvällä teemalla. Tapahtumaan osallistui myös ThingLinkin edustaja Ulla Maaria **Koivula**, jolle myönnettiin kansainvälinen UNESCO King Hamad Bin Isa-Al Khalifa Prize for the use of ICT in Education -palkinto. Vuonna 2018 toimikunta puolsi ThingLinkiä Unescon ICT-palkinnon saajaksi. Palkinto jaettiin virallisessa seremoniassa 12.3.2019 Pariisissa.

Pekingissä järjestettiin Unescon ja Kiinan toimesta globaali tekoäly- ja koulutusaiheinen konferenssi (*International Conference on Artificial Intelligence and Education*) 16.-18.5. Suomea konferenssissa edustivat Opetushallituksen pääjohtaja Olli-Pekka **Heinonen** ja digitalisaatiojohtaja Jaakko **Kurhila** Helsingin yliopistolta.

Unesco järjesti Vietnamissa kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen (ESD) ja globaalikasvatuksen (GCED) tiimoilta monitoimijafoorumin ”UNESCO Forum on ESD-GCED” teemalla ” Learning and Teaching for Peaceful and Sustainable Societies: From early childhood to primary and secondary education” 2.-3.7. Foorumi kokoaa kahden vuoden välein niin poliittisia päättäjiä, hallinnon edustajia, tiedeyhteisöä kuin kansalaisyhteiskunnan edustajia. Foorumi järjestetään yhteistyössä Vietnamin opetus- ja kulttuuriministeriön ja Vietnamin kansallisen Unesco-toimikunnan kanssa. Suomesta osallistui opetusneuvos Satu **Elo** Opetushallituksesta.

Venäjän Khanty-Mansiyskissa Siperiassa järjestettiin Unescon ASP-koulujen (Unesco Associated Schools) ESD-aiheinen (Education for Sustainable Development) seminaari otsikolla *International Youth Environmental Forum “One planet – one future!”* 26.-30.5. Unesco-kouluverkostoon kuuluvasta Helsingin Latokartanon koulusta osallistuttiin seminaariin.

Avoimia oppiresursseja koskevan normatiivisen suositus-instrumenttia valmistelevan hallitustenvälisen komitean kokous (*Open Educational Resources (OER) intergovernmental special committee meeting of technical and legal experts*) järjestettiin Pariisissa 27.-28.5. Asiantuntijat Tero **Huttunen** (OKM) ja Aleksi **Kalenius** (Suomen OECD-edustusto, Pariisi) edustivat kokouksessa Suomea.

Unescon UIL:n (Institute for Lifelong Learning) tiimijohtaja Rakhat **Zholdoshalieva** vieraili Suomessa Jyväskylässä, jossa osallistui Jyväskylän yliopiston järjestämään seitsemänteen kansainväliseen ”Advanced Learning Sciences” -työpajaan 18-20.6. Sen lisäksi hän tapasi ulkoministeriön, opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehiä sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin asiantuntijan ja Unescon oppivien kaupunkien globaaliin verkostoon kuuluvan Espoon kaupungin edustajan.

Unescon Teachers Taskforce (TTF) -kokous järjestettiin 8.-11.12. Dubaissa. TTF toi yhteen lähes 90 maan ja toimijan verkoston, joista keskeisimpinä YK-toimijat, OECD, EU komissio, Maailmanpankki jne. Kokouksen teemana oli ”Futures of Teaching”. Suomesta Dubain kokoukseen osallistuvat professori Tuija **Turunen** Lapin yliopistosta, erityisasiantuntija Jaakko **Skantsi** Suomen Abu Dhabin suurlähetystöstä, erillisessä NGO -kategoriassa Kirkon Ulkomaanavun koulutusneuvonantaja Helena **Sandberg** ja yrityskumppani-kategoriassa ISKU:n kansainvälisen liiketoiminnan operatiivinen johtaja Elise **Tarvainen**. Prof. Turunen koordinoi Lapin yliopistossa Unescon akateemisten toimijoiden globaaliin verkostoon kuuluvaa ”UNITWIN/UNESCO Network on Teacher Education for Social Justice and Diversity” -verkostoa.

Aineeton kulttuuriperintö

Vuonna 2019 saatiin tieto, että Suomen ensimmäinen hakemus liittyen saunomisperinteeseen Suomessa tulee käsiteltäväksi joulukuussa 2020. Toisena kohteena esitetään Kaustislaista viulunsoittoa maaliskuussa 2020. Suomessa esimerkkejä kerätään Elävän perinnön wikiluetteloon. Suomen Elävän perinnön kansallisessa luettelossa on tällä hetkellä 52 kohdetta.

Ensimmäinen pohjoismainen aineettoman kulttuuriperinnön seminaari ”Living heritage in the Nordic countries” järjestettiin Hanasaaren kulttuurikeskuksessa Espoossa 31.10.–2.11. Osanottajia ja puhujia oli kaikista Pohjoismaista ja Baltian maista. Seminaarissa esiteltiin laaja-alaisesti Unescon sopimusta, sen toteuttamista eri maissa ja erityisesti paneuduttiin järjestöjen rooliin sopimuksen toteuttamisessa. Seminaarin järjestivät yhteistyössä Museovirasto, opetus- ja kulttuuriministeriö, Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus, Taiteen edistämiskeskus, Suomen Unesco-toimikunta sekä Norjan suurlähetystö.

Kolumbian Bogotassa pidettiin 8.-14.12. aineetonta kulttuuriperintöä koskevan suojelusopimuksen kansainvälisen komitean kokous, jossa Suomen edustajina olivat erikoisasiantuntija Leena **Marsio** ja kehittämisjohtaja Pirjo **Hamari** Museovirastosta.

Notre Damen tulipalo

Pariisin Notre Damen katedraali paloi 15.4. Katedraalin keskitorni ja katto romahtivat. Tapahtuma herätti laajaa keskustelua maailmanperintöön kohdistuvista uhista ja Pariisissa järjestettiin 3.5. kaksi Notre-Damen tulipaloon ja kulttuuriperinnön suojeluun liittyvää korkean tason kokousta. Valtiosihteeri Samuli **Virtanen** ja johtaja Minna **Karvonen** (OKM, kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto) osallistuivat kulttuuriministereiden kokoukseen.

Puheenjohtajamaa Ranska herätteli keskustelua yhteisen eurooppalaisen mekanismin rakentamisesta uhanalaisen kulttuuriperinnön turvaamiseksi. Puheenjohtajan laatimaan julistukseen kokouksesta liittyi valtaosa jäsenmaista, joihin myös Suomi lukeutui.

Kuhmo luovien kaupunkien verkostoon (Creative Cities Network)

Kuhmo hyväksyttiin Unescon luovien kaupunkien maailmanlaajuiseen verkostoon (UNESCO Creative Cities), kirjallisuus-kategoriassa. Suomesta verkostoon kuuluu myös design-kategoriassa Helsingin kaupunki. Kuhmon hakemus toimitettiin Unescon sihteeristöön Suomen Unesco-toimikunnan puoltokirjeellä. Kuhmossa on myös musiikki- ja uniekoperinnettä, jotka ovat osa kalevalaista kulttuuria.

Muita kulttuuriaiheisia tapahtumia

Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen verkkosivut avattiin osoitteessa

<https://www.maailmanperinto.fi/>. Verkkosivuilla esitellään kaikki Suomen seitsemän maailmanperintökohdetta.

Lisäksi sivuilla on tietoa yleisesti maailmanperinnöstä, maailmanperintökasvatuksesta, kestävästä matkailusta sekä yhdistyksen toiminnasta. Sivusto on suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys toteutti verkkosivut opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä erityisavustuksella hallituksen Matkailu 4.0 hankkeen kulttuurimatkailun kehittämistoimiin. Samassa hankkeessa kehitettiin kohteiden kansainvälisten kriteerien mukaisia kulttuurimatkailutuotteita ja -palveluita yhdessä Visit Finland Akatemian kanssa.

Pariisissa järjestettiin 2.12. Haagin 1954 sopimuksen (kulttuuriomaisuuden suojele aseellisten selkkausten sattuessa) osapuolten 13. kokous. Erikisasiantuntija Stefan **Wessman** Museovirastosta osallistui.

2.-3.5. järjestettiin kulttuurien välisen dialogin 5. maailman foorumi (5th World Forum on Intercultural Dialogue) Bakussa, Azerbaidžanissa. Isäntämaan lisäksi kutsujina ovat Euroopan neuvoston, Unescon, YK:n sivilisaatioiden allianssin, maailman turistijärjestön sekä IESCO:n pääjohtajat/-sihteerit. Suomea kokouksessa edustaa kulttuurien ja uskontojen välisten vuoropuheluprosessien suurlähettiläs Pekka **Metso**.

Kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin ja viennin ehkäisyä koskevan sopimuksen (Unescon vuoden 1970 sopimus) osapuolten 5. kokous järjestettiin 20.-21.5. Pariisissa. Yli-intendentti Sanna **Teittinen** ja intendentti Raila **Kataja** Museovirastosta osallistuivat.

Toimikunnan asiantuntija ja Kansallisarkiston pääjohtaja Jussi **Nuorteva** aloitti muiden tehtävien ohella toukokuussa Ehrensverd Seuran puheenjohtajana. Seura vastaa Suomenlinnan ja sen historian tunnetuksi tekemisestä ja tekee kiinteää yhteistyötä Suomenlinnan hoitokunnan ja OKM:n kanssa.

Ranskan Brestissä järjestettiin 17.-19.6. vedenalaista kulttuuriperintöä koskeva konferenssi, jossa esillä oli mm. Unescon vuoden 2001 vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun yleissopimus. Suomi äänesti vuonna 2001 yleissopimuksen hyväksymisen puolesta, mutta ei ole ratifioinut sopimusta. Sallamaria **Tikkanen** Museovirastosta osallistui konferenssiin.

Unescon kulttuurista moninaisuutta koskevan suojelusopimuksen (ns. kulttuuridiversiteettisopimus) osapuolten kokous pidettiin 4.-7. Unescon päämajassa Pariisissa. Kulttuuriasianneuvos Laura **Mäkelä** ja neuvotteleva virkamies Kimmo **Aulake** osallistuivat OKM:stä.

Suomen YK-liitto, UNTIL ja Suomen Unesco-toimikunta järjestävät Porin SuomiAreenalla keskustelutilaisuuden ”Kello tikittää: innovaatioilla kohti kestävä kehitystä?” 15.7. Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja, MEP Henna **Virkkunen** osallistuu tilaisuuteen.

Vuonna 2019 vietettiin alkuperäiskansojen juhluvuotta. Helsingin yliopistolla järjestettiin 19.-20.9. alkuperäiskansojen kielten konferenssi, joka oli virallisesti osa Unescon kansainvälistä juhluvuotta. Puhujien joukossa oli paljon myös alkuperäiskansojen edustajia.

Tampereella järjestettiin 30.9.-1.10. kansainvälinen lastenkulttuurifoorumi *Everybody's business*. Foorumi oli lastenkulttuurin ja taidekasvatuksen ammattilaisille suunnattu tapahtuma, jonka ohjelmassa käsiteltiin kulttuuri- ja taidekasvatuksen inklusiivisuutta, lasten kulttuuristen oikeuksien toteutumista eri maissa sekä keskusttiin siitä, miltä lastenkulttuurin tulevaisuus näyttää. Lasten kulttuuristen oikeuksien teemaa käsittelevän avauspuheenvuoron esitti Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja Henna **Virkkunen**.

Pariisissa järjestettiin 27.-28.11. maailmanperintösopimuksen osapuolten 22. kokous. Erikoisasiantuntija Stefan **Wessman** Museovirastosta osallistui.

TIEDE

Global Sustainable Development Report (GSDR) ja Agenda 2030 toimeenpano

Syyskuussa 2019 järjestettiin YK:n yleiskokouksen kanssa samaan aikaan päämiestason kokous (SDG Summit), jonka yhteydessä julkaistiin ensimmäinen Global Sustainable Development Report (GSDR). Se oli koonnut YK:n pääsihteerin nimittämä kansainvälinen tiederyhmä. Ryhmän jäsenenä on myös Eva **Furman**, SYKE:n ympäristöpolitiikkakeskuksen johtaja ja Suomen kestävän kehityksen asiantuntijapaneelin puheenjohtaja. Tutkijoilta oli pyydetty riippumattomasti tehty raportti siitä, miltä globaalien kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden täyttyminen näyttää tieteellisestä näkökulmasta, mitkä ovat toteutumisen esteet ja miten voitaisiin päästä eteenpäin.

Raportti julkaistiin 10.9., ja Furman esitteli raportin tärkeintä antia Suomen Unesco-toimikunnalle sen kokouksessa.

Furmanin mukaan kestävän kehityksen edistämisessä on osin menty jopa taaksepäin. Raportoiijat löysivät neljä hälyttävää tekijää, jotka uhkaavat Agenda 2030:n toteutumista: eriarvoisuuden lisääntyminen, biodiversiteettikadon jatkuminen, ilmastonmuutoksen eteneminen ja jäteongelman kasvu. Raportin päätelmillä on vaikutusta myös Unescon tulevien ohjelmakausien painotuksiin, kuten keskipitkän aikavälin strategian 2022-2029 muotoiluun. <https://sustainabledevelopment.un.org/globalsdreport/2019>

Muita tiedeaiheisia tapahtumia

Bangkokissa järjestettiin 17.-19.6. Aasian tutkijakokous 27th AMIC Annual Conference aiheena viestintä, teknologia ja uusi humanismi. Unescon Moskovassa toimiva koulutuksen ja tietotekniikan instituutti (IITE) oli mukana, ja Tampereen yliopiston emeritusprofessori ja Unesco-oppituolin haltija emeritusprofessori Tapio **Varis** (UNESCO Chair in Global E-Learning) piti tilaisuudessa keynote-puheen

YK:n meritutkimuksen vuosikymmenen ensimmäinen suunnittelutilaisuus (*United Nations Decade of Ocean Science for Sustainable Development (2021–2030)*) järjestettiin 13.-15.5. Kööpenhaminassa. Johtaja Paula **Kankaanpää** ja erikoistutkija Hermann **Kaartokallio** (SYKE) osallistuvat tilaisuuteen.

Pariisissa kokoontuvan kansainvälisen valtamerikomission (IOC) yleiskokoukseen 26.6.-4.7. osallistuivat yksikön päällikkö, tutkimusprofessori Jari **Haapala** Ilmatieteen laitokselta ja erikoistutkija Hermann **Kaartokallio** Suomen ympäristökeskuksesta.

VIESTINTÄ

Lehdistönvapauden päivä 3.5.

Unescon koordinaatiossa vietettävän Maailman lehdistönvapauden päivän päätapahtuma järjestettiin Etiopiassa Addis Abebassa 1.4., muun muassa Afrikan Unionin kanssa.

Lehdistönvapauden päivää vietettiin Helsingissä kahdella tavalla. Viestintä ja kehitys -säätiö koordinoi kansallisen keskustelutilaisuuden ”Median vapaus tänään”, joka pidettiin Päivälehdessä museolla 3.5. Mukana järjestelyissä olivat Viestintä ja kehitys -säätiön ja Päivälehdessä museon lisäksi Toimittaja ilman rajoja, Suomen Journalistiliitto ja Suomen Unesco-toimikunta. Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja, MEP Henna **Virkkunen** piti tilaisuudessa puheenvuoron.

Toisena kansallisena tilaisuutena tiedeakatemioiden ihmisoikeuskomitea järjesti yhdessä Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan, Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Suomen Unesco-toimikunnan kanssa keskustelutilaisuuden tutkijoiden sananvapaudesta Euroopassa. Tilaisuus järjestettiin Helsingin kaupunginmuseon tiloissa. Kansainvälisen lehdistönvapauden päivän tilaisuuksissa käsiteltiin lehdistönvapauden eri ulottuvuuksia ja haasteita, ja pohdittiin, miten lehdistönvapautta voitaisiin kehittää.

Toimikunta keskusteli lehdistönvapauden päivän ympärillä ja koko vuoden aikana runsaasti lehdistön- ja ilmaisunvapaudesta.

Muita viestintäaiheisia tapahtumia

Tilaisuus nimellä ”Who Needs the Truth? - The Diminishing Role of Facts and Analysis in Public Life” järjestettiin 1.2. Espoon Hanasaareissa. Tilaisuuden pääjärjestäjät olivat Hanaholmen Ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta. Myös Unesco-toimikunta oli mukana.

Unescon viestintäsektorin apulaispääjohtaja ADG/CI Moez **Chakchouk** vieraili Helsingissä 26.-28.2. Euroopan neuvoston korkean tason asiantuntijakonferenssin ”Artificial Intelligence, Human Rights and the Rule of Law” yhteydessä. Chakchouk tapasi myös sidosryhmiä, ml. Suomen Unesco-toimikuntaa vierailunsa aikana.

Unesco järjesti naistoimittajien turvallisuutta käsittelevän tilaisuuden ”Standing up against online harrassment of women journalists - what works?” Pariisissa 18.6. Toimittaja Jessikka **Aron** asianajaja Martina **Kronström** osallistui tilaisuuteen Unescon kutsumana puhujana.

Kansallismuseossa järjestettiin 11.9. Suomen PEN toimesta keskustelutilaisuus otsikolla ”Kenen tarinat, kenen historia? - Sananvapaus, muistin politiikka ja historian käyttö Euroopassa”. Tilaisuudessa pohdittiin, millä keinoin digitalisoituneesta ympäristöstä poimitaan ehjiä tarinoita ja miten niitä tallennetaan ja arkistoidaan tulevia tutkijoita varten. Tilaisuudessa alustuksia pitivät Oula **Silvennoinen** (Muistin politiikka ja historian käyttö Euroopassa), Unesco-toimikunnan jäsen, kirjailija Juha **Itkonen** (Unesco ja aineettoman kulttuuriperinnön säilyttäminen), Oula-Antti **Labba** (Saamelaiden luontosuhde ja moderni kehitys) ja Linda **Liukas** (Digitalisaatio ja historia).

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Vuonna 2019 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,2 miljoonaa euroa. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista maksetaan Suomen sääntömääräiset maksut seuraavien yleissopimusten rahastoihin: Unescon maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskeva yleissopimus, kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskeva yleissopimus (ns. diversiteettisopimus), aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskeva yleissopimus sekä dopingin vastainen yleissopimus. Vuonna 2019 sopimusrahastoja tuettiin yhteensä noin 65 000 eurolla. Suomen vapaaehtoinen, ns. sääntömääräisen budjetin ulkopuolinen, tuki Unescolle suoritetaan pääasiassa ulkoministeriön määrärahoista. Suomen vapaaehtoinen tuki Unescolle vuonna 2019 oli 1,2 miljoonaa euroa. Tuki ohjataan CapED -ohjelman kautta koulutusta koskevan SDG 4 -tavoitteen toimeenpanoon vähiten kehittyneissä maissa erityisesti tyttöjen koulutusta ja ammatillista koulutusta edistäviin hankkeisiin (1 miljoonaa euroa) sekä kansainväliselle viestinnän kehitysohjelma IPDC:lle (200 000 euroa). Lisäksi Suomi tuki ulkoministeriön määrärahoista Unescon opettajankoulutushanketta Myanmarissa vuosina 2016-2019 yhteensä 3,25 miljoonalla eurolla.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2019 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman (International Programme for the Development of Communication, IPDC) hallitustenvälinen seurantaelin 2016–2019.
- Hallitustenvälinen bioetiikkakomitea (Intergovernmental Bioethics Committee, IGBC) 2016- 2019.
- Unescon hallintoneuvosto (Executive Board) marraskuusta 2017 alkaen (kausi marraskuuhun 2021 asti) ja sen osana hallintoneuvoston sopimuskomitea 2019 asti, joka tarkastelee myös ihmisoikeusvalituksia

(Committee on Conventions and Recommendations, CR) sekä Unescon suhdetta kansalaisjärjestöihin edistävä komitea 2019 asti (Committee on Non-Governmental Partners).

- Liikuntakasvatuksen ja urheilun hallitustenvälinen komitea (CIGEPS, Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport) 2017-2021.
- Kulttuuridiversiteettisopimuksen toteutusta ohjaava hallitustenvälinen komitea (Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions), 2017-2021.

Töihin tai harjoitteluun Unescoon

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Nykyisenä pääjohtajana aloitti ranskalainen Audrey **Azoulay** 15.11.2017. Vuonna 2019 Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli yli 2000 henkilöä n. 170 eri maasta. Unescon sihteeristöön valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintätekniikan aloilla. Unescoon on mahdollista hakea palkattomaan harjoitteluun 2-6 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille. Unescon avoimet tehtävät julkaistaan järjestön rekrytointisivustolla, jonka kautta myös haetaan tehtäviin.

<http://en.unesco.org/careers/>

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2019 Unescon sihteeristössä Pariisissa työskentelivät hallinnollisissa asioissa talousyksikössä Anssi **Yli-Hietanen** (Treasurer), Katja **Konkola** kasvatussektorin henkilöstöyksikössä (Chief Human Resources Officer), sekä neuvonantaja Eero **Porko** (Procurement Advisor, Financial Policy Unit, Management of Support Services).

Viestintäsektorilla työskenteli asiantuntija Tarja **Turtia** Unescon Transformation-ohjelman projektipäällikkönä, pääjohtajan kabinetissa (Transformation Project Manager, Office of the Director General (CAB)).

Kenttätoimistoista ja instituuteista Katja **Frostell** (Associate Publications Officer) työskenteli 24.8.2019 asti Unescon tilastoinstituutissa Montrealissa (UNESCO Institute for Statistics, UIS).

Apulaisasiantuntijana toimi Susanna **Kari** Unescon Maailmanperintökeskuksen Afrikka-yksikössä (Associate Expert in World Heritage Centre).

Tiina **Neuvonen** toimi apulaisasiantuntijana (Junior Professional Officer UNESCO Office in New York) 5.4.2019 asti.

(Dr) Anasse **Bouhlal** työskenteli asiantuntijana koulutussektorilla Beirutissa (Programme Specialist in Higher Education, Unesco Office in Beirut)

Tiina **Greggila-Jouini** toimi, assistenttina luonnontieteen sektorilla (Programme Assistant, Section on Earth Sciences and Geo-Hazards Risk Reduction, Division of Ecological and Earth Sciences, Natural Sciences Sector) määräaikaaisessa tehtävässä osittain vuoden 2019 aikana.

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvänä edustajana Unescossa ja OECD:ssa toimi vuonna 2019 suurlähettiläs Tuomas **Tapio**. Aiempi suurlähettiläs Pekka **Puustinen** siirtyi toisiin tehtäviin vuoden 2018 lopussa, ja tammikuussa 2019 hänen seuraajanaan aloitti Tapio. Edustustossa työskentelivät lisäksi erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot**, erityisasiantuntija **Tommi Himberg** sekä assistentti Riitta **Carré**. Vuoden 2019 aikana edustustossa harjoittelijoina työskentelivät Ellimaija **Tanskanen** (1.12.2018-28.2.2019) Helsingin yliopistosta, Kaisla **Härkönen** (1.3.-31.5.) Helsingin yliopistosta, Anna **Liski** (1.6.-30.9.) Helsingin yliopistosta, Maarit **Bezemer** (1.9.-30.11.) Tampereen yliopistosta sekä Edufi-harjoittelija Iida **Ahonen** (1.9.2019-29.2.2020) Groningenin ja Strasbourgin yliopistoista.

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §

Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvoa antavana asiantuntijatoimikuntana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §

Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- 2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- 3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- 5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §

Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §

Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.

Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §

Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §

Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.

Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteereille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

Suomen Unesco-toimikunta

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 0295 3 30004
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa

Délégation permanente de Finlande auprès de l'UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org



Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO